

Ivan Kuvačić (1923–2014)

22. srpnja 2014. godine preminuo je prof. dr. sc. Ivan Kuvačić, dugogodišnji nastavnik Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Otišao je tako i »posljednji praksisovac« najstarije generacije mislilaca koji su dali pečat filozofiji i sociologiji u Hrvatskoj, šezdesetih, sedamdesetih godina, ali i kasnije.

Profesor Ivan Kuvačić, rođen u selu Gata u Poljičkom kraju ponad Omiša, svoj je profesionalni život posvetio društvenim i humanističkim znanostima. O tome svjedoče mnogobrojne knjige, članci, savjetovanja i rasprave u kojima je sudjelovao. Vjerujem da će u budućnosti biti onih koji će se detaljnije posvetiti njegovu djelu te ocijeniti djelovanje profesora Kuvačića kao sociologa i filozofa i procijeniti njegov doprinos razvoju naše, sociološke, discipline. Ovom se prilikom želim podsjetiti ponajprije na Ivu Kuvačića, čovjeka, nastavnika i prijatelja. Budući da sam ga poznavao dulje od 30 godina – najprije kao student pa asistent, suradnik na radnom mjestu i kolega te ponajprije kao prijatelj i sudionik u mnogim zajedničkim događajima, istaknut ću ovom prigodom neke njegove najvažnije ljudske karakteristike.

Ivo Kuvačić, profesor, u svoja je predavanja uveo poseban, nazvat ću ga, nonšalantniji stil. Ta je stanovita ležernost bila samo okvir za ozbiljno izlaganje jer su njegova predavanja uvijek bila i aktualna i utemeljena. Primjerice, unutar kolegija *Suvremene sociološke teorije*, čiji je nositelj bio godinama, obrađivao je tijekom dvaju semestara najaktualnije teme iz područja suvremene sociološke teorije, zasnivajući svoja predavanja na najnovijim knjigama i člancima. Tako je studentima prenosio sustavno znanje iz širokog područja društvenih i humanističkih znanosti uspješno ga kombinirajući s najaktualnijim stavovima, teorijama i konceptima najpoznatijih autora. Na tom smo njegovu kolegiju naučili koliko je »sociološko objašnjenje« bitno te kakva je uloga sociologa u suvremenom društvu. Kako i sam ističe u svojoj knjizi *Sjećanja*, temeljito se pripremao za nastavu, ali nije unaprijed pisao predavanja nego ih je držao iz bilježaka.

I sam sam, u ulozi asistenta, surađivao s profesorom Kuvačićem u izvedbi toga teorijskog kolegija, ali i na formativnom, uvodnom kolegiju *Osnovni pojmovi sociologije* koji se sastojao od predavanja i seminara. Rani termin nastave, osam sati ujutro, koji je prof. Kuvačić posebno volio jer mu je tada, kako je znao govoriti, »glas najbolje funkcionirao«, nije bio ometajući činilac – studenti su dolazili rano ujutro i pomno pratili nastavu i seminarske prezentacije. Katkad bi prof. Kuvačić znao ubaciti i neku provokativniju temu i tezu jer to je bio njegov stil – neustrašiv, odlučan i aktualan.

Surađivao sam s profesorom Kuvačićem sve do njegova odlaska u mirovinu. Međutim, naše poznanstvo i prijateljstvo išlo je mnogo dalje od suradnje i

poštovanja na radnom mjestu – na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Znali smo se susretati na Japetiću ili Sljemenu, jer su prof. Kuvačić, njegova supruga Tanja i cijelo »praksisovsko društvo« redovito nedjeljom obilazili obližnje zagrebačko gorje. I o tome je Ivo Kuvačić vrlo zanimljivo pisao u svojoj knjizi *Sjećanja*. U njoj je opisao tijek svoga profesionalnog i društvenog života, druženja, susrete, prijateljstva, epizode, događaje te društveno okruženje sociološkog i osobnog djelovanja.

Bio sam s profesorom Kuvačićem u više navrata u njegovu rodnom selu Gata gdje sam imao priliku upoznati i njegovu širu obitelj te na Korčuli – u mjestu koje mu je bilo posebno drago, najvjerojatnije i zbog uspomena na »Korčulansku ljetnu školu«, na druženja sa svjetskim filozofima i sociolozima, studentima i drugim kolegama. Bio je to, rekao bih, specifičan »produžetak« Korčulanske škole. Često smo zajedno bili na seminarima koji su se odvijali u Interuniverzitetskom centru u Dubrovniku, od kojih je neke profesor Kuvačić i utemeljio, družeći se posebno s prof. Arthurom Vidichem s New School for Social Research kao i s mnogim drugim tadašnjim autoritetima. Mnogo puta sam Ivu i njegovu suprugu Tanju posjećivao u njihovu stanu u Petrinjskoj 69 u Zagrebu – osim ugodnog razgovora, kod njih je uvijek bilo suhih smokava, pršuta i sira – i da ne zaboravim spomenuti – odlične loze! Sve je to pristiglo od obitelji iz Gata.

Profesor Kuvačić bio je otvoren u komunikaciji, uvijek spreman pomoći mlađim kolegicama i kolegama, diskretan ali i određen u usmjeravanju, kritici i poticajima. Njegovo je znanje bilo interdisciplinarno, no uvijek na razmeđu sociologije i filozofije. On je stvarno bio pravi »socijalni filozof« koji je umio vrlo uspješno kombinirati filozofske i sociološke dimenzije analize društvenih pojava. Uostalom, raspon tema o kojima je pisao u mnogobrojnim knjigama i člancima koji su nam ostale kao svojevrsno naslijeđe njegova znanstvenog i stručnog rada, pokazuju svu njegovu širinu. Vjerujem da će se netko pozabaviti procjenom njegova doprinosa suvremenoj sociologiji, on je to sigurno zaslužio.

Profesor Kuvačić je uvijek bio okružen razumijevanjem, prijateljstvom, što je proistjecalo iz njegove osobne tolerantnosti i nekonfliktnosti. Drugima je uvijek prilazio s osmijehom, povjerenjem i prijateljstvom. Siguran sam da bi Ivo Kuvačić bio iznimno zadovoljan i danas svojim Odsjekom za sociologiju kojem je pridonosio cijeli svoj život i s kojim je nastavio tijesnu suradnju nakon umirovljenja 1991. godine. Profesor Kuvačić je proživio život dišući punim plućima, odlučno, beskompromisno i hrabro, onako kako i kaže u *Sjećanjima* – »... zar život ne bi bio ne samo nepodnošljivo odvratno, nego i nemoguće, kada ljudi ne bi neprestano stvarali nove svjetove u dosjetki, u šali, u igri, u čežnji, u snovima, u avanturi, u znanosti. Što je kultura ako nije neprestano stvaranje novih svjetova?«. Trajno ćemo pamtiti profesora Ivana Kuvačića, dragog čovjeka i prijatelja te vrsnog sociologa i filozofa.

Ognjen Čaldarović